

June 28

OBĆINAR

TJEDNIK

ZA UPRAVU I JAVNU SIGURNOST

UREDIO

DR. MILORAD VITEZ CUCULIĆ

GODINA IV.

U ZAGREBU.

NAKLADNIK, IZDAVATELJ I ŠTAMPAR IGN. GRANITZ I DR.

1886.

Izlazi
svakoga četvrtka.

Cijena mu je:
četvrt godišnje 1.50
pol godišnje 3.—
na cijelu godinu 6.—

Novac odprema se najshodnije poštanskom naputnicom.

OBĆINAR.

Tjednik za upravu i javnu sigurnost.

Uredništvo nalazi se u
Gospodskoj ulici br. 6.

Rukopisi nevrataju se. Ne-
frankirane listove neprima
ni uredništvo ni uprava.

Uprava nalazi se u tiskari
Ign. Granitza i dr. u Za-
grebu, Gajeva ulica 2.

Uređuje Dr. Milorad vitez Cuculić.

S A D R Ž A J :

Pravo tužbe, tegobe i prošnje. — Kako se mjeri blagostanje. — Šbirka naredbah: brzojavke, štomo ih političke oblasti, gradska i občinska poglavarstva odpravljaju, imaju ih i platiti; subvencioniranje i licenciranje pastuhah; prepis naredbe kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 28. siječnja 1876 br. 21 154 izdane svim kralj. podžupanijam i gradovom u poslu pokrića potrebe konjah za stalnu vojsku i domobranstvo u slučaju sprema i ustrojenja razglednih povjerenstvah; našastar o zemaljskoj pokretnoj i nepokretnoj imovini u nekad građanskom i krajiškom dielu Hrvatske i Slavonije. — Djelovanje občinskih zastupstvah: grad Zagreb. — Viestnik. — Oglasi.

Pravo tužbe, tegobe i prošnje.

III.

Postupak u pravu tužbovnom uzko je svezan s pitanjem nadležnosti, da li se naime tužba pred redovnim sudom podignuti ima, ili je u stvari kompetentan posebni sud, organizam dakle različit od redovnih sudovah, kako ga nalazimo u upravnih sudištih.

Lorenz Stein u onoj partiji svoga epokalnoga djela, u kojoj razpravlja o upravnoj sudbenosti, neustupa upravnomu sudištu kao posebnomu foru, odjeljenu od redovnih sudovah, veće važnosti, do li prolazne, ter ih bilježi li kao prelaz k sudbenosti redovnih sudovah u pravu tužbe proti činom i odredbam vlasti upravne.

I doista, pošto je potreba prava tužbovnog danas obće priznana i usvojena, nerazilaze se razlozi, koji govore za posebnu sudbenost u naravi samog prava tužbovnog, već li u formi, neustupajući redovnomu sudu, koji svaki dan odlučuje o životu, smrti i imetku svakoga državljana (građjana i zvaničnika), u ustavnom životu onu važnost, koja ga po svetosti zvanja i namienjenih mu funkcijah bezuslovno ide.

Tko odklanja redovnu nadležnost sudovah u slučaju onom, kad se činom i ovršbom vlasti upravne, pojedinac nalazi povriedjen u svom pravu, poriče tim sudu prvu i pravu njegovu zadaću, da naime tumači zakon i da zakonske ustanove upravi na konkretne slučajeve.

Neima dakle temeljita razloga, u načelu kratiti sudu vršenje njegove funkcije, interpretaciju naime zakona i tomu ravne naredbe, te po tom uporavu zakonskih normah na pojedini slučaj, prvo s toga, što litis pendencija pred sudom za vlast upravnu nikakovu suspensivnu moć niti imati može, niti smije; drugo zato ne, što sudbena presuda za vlast upravnu niti za budući nikoji slučaj neima obvezne moći, pošto se tuj neradi o valjanosti zakona ili naredbe, van jedino o valjanosti singulativne odredbe vlasti upravne.

Narav sudbenoga postupka u tom je poslu li kasaciona, te prema tomu sud izpituje u prvom redu čin povriede, odnosno privatno-pravne posljedke toga čina.

Uslied toga baš može sud presudom dekretirati ne samo ništetnost toga čina, već i povriedjenomu dopitati zahtjevanu odštetu; valjanost ipak zakona ili naredbe nije u ničem tangirana, van u koliko u ustavnih zemaljah vlast upravna štuje i štovati mora po zvanom činbeniku donešenu interpretaciju zakona ili tomu ravne naredbe.

Takovo krivo tumačenje zakona ili naredbe po svojih organih, uklanja slobodna uprava vlastitom inicijativom, a često dogadja se, da ju i zakonodavac specialnim zakonom potisne na izpravno tumačenje zakona ili naredbe.

Glavni prigovori, koji se obćenito podižu proti nadležnosti redovnih sudovah u upravnom procesu, daju se u dvoje svesti, naime prvo, da u sudovah neima one strukovne vještine, koja bi ih usposobila, da prosudjuju čine vlasti upravne; drugo, da se tim vlast upravna nekim načinom podređuje vlasti sudbenoj, ako joj se u pravu tužbovnom ustupi povlast, da razpita zakonitost čina upravne vlasti.

Što se prvog prigovora tiče, da u sudovah neima strukovne naobrazbe, koja reć bi, da je poglavito uplivala na modernu organizaciju vlastih, što je pristupila k ustrojenju posebnih upravnih sudištah — stajao bi prigovor taj u cijelosti, u koliko bi se u istinu o tom radilo, da se sudovom ustupi pravo, prosudjivati čine vlasti upravne slobodnog vladovanja.

Tuj im od istine neima mjesta, pošto neimaju strukovne vještine, da prosudjuju interes obće.

O tom se ipak kod razsudbe činah vlastih upravnih u pravu tužbovnom, kod kojega se izpituje suglasje između zakona i čina vlasti upravne, niti neradi, van jedino o tumačenju zakona ili naredbe i o uporavi odnosnih ustanovah na konkretni slučaj; da k tomu pako netreba posebne strukovne naobrazbe, već samo one, koju sudovi u punoj mjeri imadu, o tom neima dvojbe. Taj bi pače prigovor, kako smo razabrali još i podupirao nadležnost redovitih sudovah u pravu tužbovnom.

Drugi prigovor, da se tim podređuje vlast upravna vlasti sudačkoj, obara se tim, što sud nenameće upravi svoju volju, već zakonsku, koju sud samo tumači i upravlja.

Pošto dakle sud neima svoju posebnu volju, kao što ju ima uprava, već on samo tumači i upravlja volju zakonsku, neima i s te strane brige, da bi sudovi mogli uticati i spriječavati upravu u njezinom djelovanju, već bi s tim samo izpunili u ustavnoj sgradi onu zadaću, na koju su po naravi svojoj zvani, kao važan faktor ustavnoga života.

U našem ustavu govori članak 11. zakona od 28. veljače 1874. o vlasti sudačkoj o tom, da je strankam put pravde otvoren i u onih slučajevih, u kojih po zakonskih normah, koje već postoje, ili koje će se još iz-